

ODPOVĚDNOST V PRÁVU ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

Ilona Jančářová

Správně právní odpovědnost

- Sekundární povinnost strpět a nést sankci, která vzniká v důsledku porušení povinnosti primární

Retrospektivní pojetí právní odpovědnosti

DRUHY ODPOVĚDNOSTI

1. Správně právní
2. Trestně právní
3. Občanskoprávní
4. Odpovědnost za ekologickou újmu

SYSTEM ODPOVEDNOSTNICH VZTAHU V PZP

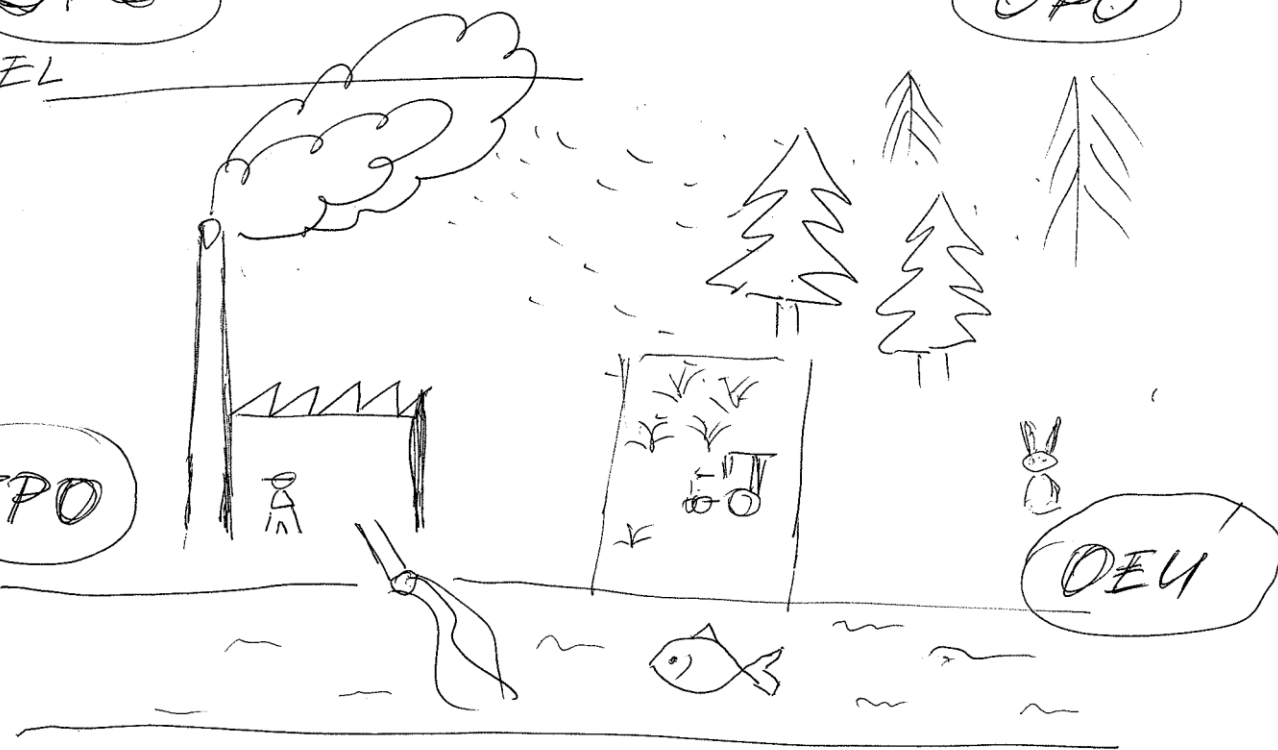
SPO

EL

OPO

TPO

DEU

SPRÁVNĚ PRÁVNÍ ODPOVĚDNOST

Prameny platné právní úpravy:

- Z.č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich (NPZ)
- Z.č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích
- Zvláštní předpisy PŽP (složkové)
- Z.č. 500/2004 Sb., správní řád

Obecný předpis se aplikuje tehdy, kdy není speciální úprava

ODPOVĚDNOST SPRÁVNĚ PRÁVNÍ

Přestupek - společensky škodlivý protiprávní čin, který je v zákoně za přestupek výslovně označen a který vykazuje znaky stanovené zákonem, nejde-li o trestný čin.

Znaky přestupku:

- Protiprávnost
- Jednání
- Odpovědná osoba
- Trestnost jednání
- Zavinění ➡ (pouze přestupky FO nepodnikajících)

Odpovědnost správně právní

Předpoklady správně právní odpovědnosti:

Objektivní

- protiprávnost jednání,
- škodlivé následky tohoto jednání
- příčinný vztah mezi tímto jednáním a následkem

Subjektivní

- zavinění

JEDNÁNÍ

Judikatura:

- Opomenutí je stanoveno na roveň konání, jestliže subjekt nevykonal to, co bylo jeho právní povinností

NPZ:

- Jednáním se pro účely tohoto zákona rozumí i **opomenutí** takového konání, k **němuž byl pachatel povinen** podle jiného právního předpisu nebo úředního rozhodnutí, v důsledku dobrovolného převzetí povinnosti konat nebo vyplývala-li jeho zvláštní povinnost z jeho předchozího ohrožujícího jednání nebo k němuž byl z jiného důvodu podle okolností a svých poměrů povinen.

ŠKODLIVÉ NÁSLEDKY DELIKTU

NSS 8 As 17/2007:

- Aby mohlo být určité protiprávní jednání kvalifikováno jako správní delikt, musí být kromě formálních znaků deliktního jednání naplněna i **materiální stránka deliktu** a jednání musí vykazovat určitou míru společenské nebezpečnosti ve vztahu k porušené povinnosti, stanovené zákonem na ochranu odpovídajících hodnot.
- I prosté porušení administrativního pořádku, přitom může bez dalšího naplnit typovou společenskou nebezpečnost. Vždy je proto třeba zkoumat, jaký zájem společnosti je porušeným ustanovením chráněn, zda byl posuzovaným jednáním porušen, popř. v jaké intenzitě se tak stalo.

ŠKODLIVÉ NÁSLEDKY DELIKTU

Judikatura:

- Ke spáchání správního deliktu a vzniku odpovědnosti vlastníka lesa musí být mj. naplněny všechny znaky skutkové podstaty, mezi něž patří objektivní stránka deliktu. Obligatorními znaky objektivní stránky jsou jednání, následek a příčinná souvislost mezi nimi.
- Zákon o ČIŽP vyžaduje, aby jednání způsobilo **předvídaný následek, resp. účinek** spočívající v ohrožení nebo poškození životního prostředí v lesích!

ODPOVĚDNÁ OSOBA (NPZ)

- Osobní působnost NPZ
- Pachatel
 - osoba fyzická (subjektivní odp.)
 - osoba právnická (objektivní odp. + liberační důvody)
 - podnikající fyzická osoba (objekt. odpovědnost + liberační důvody)
- Spolupachatel
- Nepřímý pachatel
- Odpovědnost zákonného zástupce/opatrovníka

ODPOVĚDNÁ OSOBA

Judikatura:

- K přenosu veřejnoprávní odpovědnosti na jinou osobu nemůže bez dalšího dojít uzavřením smlouvy. Pokud však správní orgán posuzuje deliktní odpovědnost konkrétní osoby, která sama zajistila smluvně plnění svých zákonných povinností prostřednictvím jiného, musí být její vlastní jednání naplňující znaky skutkové podstaty správního deliktu prokazováno v kontextu všech učiněných kroků, tedy i zkoumáním existujících smluvních vztahů a jednáním smluvních partnerů v průběhu rozhodného období.

Odpovědnost správně právní

Správní sankce:

- a) Správní tresty
- b) Správní sankce
obnovující povahy

Sankce – nepříznivý následek ukládaný v
důsledku porušení právní povinnosti

Správně právní odpovědnost

Promlčecí doba:

- 1 rok
- 3 roky (horní hranice sazby je větší než 100 000,- Kč)

PROMLČECÍ DOBA

Judikatura:

- Jednání, jímž pachatel udržuje protiprávní stav, závadný z hlediska správního práva, tvoří jeden skutek a jeden správní delikt až do okamžiku ukončení deliktního jednání, tj. až do okamžiku odstranění protiprávního stavu. Lhůta pro uložení pokuty, případně pro zahájení řízení o uložení pokuty, začne běžet teprve **od okamžiku ukončení trvajícího správního deliktu**. Pokaždé, když se správní orgán dozví, že delikvent i nadále udržuje protiprávní stav, počne vždy běžet nová subjektivní lhůta k uložení pokuty.

TRVAJÍCÍ DELIKT/PŘESTUPEK

NPZ:

- **Trvající přestupek** je takový přestupek, jehož znakem je jednání pachatele spočívající ve vyvolání a následném udržování protiprávního stavu nebo jednání pachatele spočívající v udržování protiprávního stavu, který nebyl pachatelem vyvolán.
- Např. § 120/4 VZ (*FO se jako vlastník stavby v korytě vodního toku dopustí přestupku tím, že neodstraní předměty zachycené na stavbě*)

POKRAČUJÍCÍ DELIKT

NPZ § 7:

- **Pokračováním v přestupku** se rozumí takové jednání, jehož jednotlivé dílčí útoky vedené jednotným záměrem naplňují skutkovou podstatu stejného přestupku, jsou spojeny stejným nebo podobným způsobem provedení, blízkou souvislostí časovou a souvislostí v předmětu útoku.

PŘÍKLAD

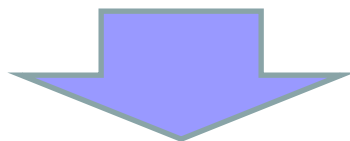
Vlastník pozemku při provádění terénních prací rozhrnul zeminu ke kmenům vzrostlých stromů až téměř k jejich koruně, což by mělo za následek jejich odumření. OOP proto uložil vlastníkovvi opatření k nápravě - uvedení do původního stavu ve lhůtě 3 měsíců. Náprava provedena nebyla a OOP uložil pokutu po uplynutí 3 a půl let po té, co rozhodnutí nabylo právní moci.

- Podle kterého ustanovení zákona č. 114/1992 Sb. byla pokuta uložena?
- Byla dodržena lhůta k uložení sankce?

ZÁSADA NE BIS IN IDEM (NPZ)

Nikdo nemůže být obviněn z **totožného přestupku** za skutek, o němž již bylo proti téže osobě

- zahájeno řízení podle NPZ nebo trestní řízení
- pravomocně rozhodnuto v jiném řízení

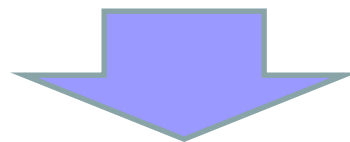
Důvod k zastavení řízení (§ 86 NPZ)!

To však nebrání tomu, aby v takovém případě příslušný správní orgán přijal opatření nemající primárně sankční povahu, ale povahu preventivní či nápravnou! (např. opatření k nápravě)

ZÁSADA NE BIS IN IDEM (NPZ)

Nikdo nemůže být obviněn z **totožného přestupku** za skutek, o němž již bylo proti téže osobě

- zahájeno řízení podle NPZ nebo trestní řízení
- pravomocně rozhodnuto v jiném řízení

Důvod k zastavení řízení (§ 86 NPZ)!

ZÁSADA NE BIS IN IDEM

Judikatura:

- Nejde o dvojí postih za porušení téže právní povinnosti, pokud byl žalobce postižen za porušení právní povinnosti stanovené zákonem o vodách, zatímco v jiném řízení byl proti němu vyvozen postih za porušení povinnosti podle zákona o ochraně přírody a krajiny.

NPZ (§ 43):

- Od uložení správního trestu lze upustit, jestliže o dvou nebo více přestupcích téhož pachatele nebylo konáno společné řízení a již uložený trest je odpovídající.

ZÁSADA NE BIS IN IDEM - PŘÍKLAD

Žalobkyně:

- a) v rozporu s provozním řádem využívala odpady částečně i mimo pozemky, na kterých bylo s odpady povoleno nakládat - 1. pokuta dle ZoOdp (16.7.2014)
- b) nelegální zábor lesního pozemku č. parc. X v k. ú. M. skládkovým výkopovým materiálem, a to od počátku roku 2010 do února roku 2014 - 2. pokuta dle zákona o ČIŽP

*Není sporu o tom, že oba případy mají základ ve v zásadě stejném skutkovém ději, kterým je deponování skládkového výkopového materiálu na totožném pozemku a v částečně se překrývajícím časovém úseku, a jde o totožné skutky de facto. **Nelze se však ztotožnit se závěrem městského soudu, že skutky jsou shodné i co do jejich právně významných následků.** (NSS 8As 399/2018)*

ZÁSADA ABSORPČNÍ (NPZ § 41)

Ukládání správních trestů za více přestupků

(1) Za dva nebo více přestupků téhož pachatele **projednaných ve společném řízení** se uloží správní trest podle ustanovení vztahujícího se na přestupek nejpřísněji trestný. Jsou-li horní hranice sazeb pokut stejné, uloží se správní trest podle ustanovení vztahujícího se na přestupek nejzávažnější.

(2) Jsou-li společně projednávány dva nebo více přestupků, správní orgán může uložit pokutu ve vyšší sazbě, a to tak, že horní hranice sazby pokuty za přestupek nejpřísněji trestný se zvyšuje až o polovinu, nejvýše však do částky, která je součtem horních hranic sazeb pokut za jednotlivé společně projednávané přestupky.

(3) Spolu se správním trestem uloženým podle odstavce 1 nebo 2 lze uložit i jiný druh správního trestu, jestliže by jej bylo možno uložit za některý ze společně projednávaných přestupků

PŘÍKLAD

Ze Sigmy Lutín uniklo do životního prostředí ředidlo a bylo prokázáno, že v důsledku tohoto úniku došlo ke kontaminaci podzemních vod ve studnách občanů v nedaleké obci.

Uveďte povinnost, kterou firma dle vodního zákona porušila. Jaké budou možné následky protiprávního jednání a na základě kterých ustanovení lze uložit sankce?

(§ 39 a násl. zákona o vodách č. 254/2001 Sb.)

PŘÍKLAD

Panu L.H. roste vedle domu stará lípa, obvod jejíhož kmene je větší než 80 cm měřeno ve výšce 130 cm nad zemí. Vzhledem k tomu, že lipové květy mu padají na auto a ničí lak, rozhodl se, že lípu pokácí. Lípa stojí na jeho vlastním pozemku a vlastníka pana L.H. nenapadlo, že k tomu musí mít povolení. Neměl ani pilu, a proto o pokácení požádal svého souseda.

Podle kterého ustanovení zákona č. 114/1992 Sb. a komu lze uložit sankci za nedovolené kácení?

Trestně právní odpovědnost

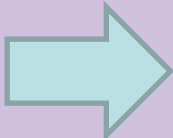
Trestní zákoník č. 40/2009 Sb.

TČ proti ŽP (Hlava VIII):

- ohrožení a poškození životního prostředí (§§ 293, 294)
- speciální skutkové podstaty (§ 294a a násl.)
- **Z.č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim**
 - vše ve znění pozdějších předpisů

TRESTNĚ PRÁVNÍ ODPOVĚDNOST PO

- PO jsou trestně odpovědné za všechny trestné činy stanovené v TZ s výjimkou těch, o kterých tak stanoví zákon.
- Výjimky, na základě kterých může vyloučena trestní odpovědnost, **nezahrnují environmentálních trestné činy.** PO může být za jejich spáchání postihována podle trestních předpisů.

Trestně právní odpovědnost

Trestné činy proti životnímu prostředí:

- poškození vodního zdroje (§ 294a)
- poškození lesa (§ 295-6)
- neoprávněné vypuštění znečišťujících látek (z lodí) (§ 297)
- neoprávněné nakládání s odpady (§ 298)
- neoprávněná výroba a jiné nakládání s látkami poškozujícími ozónovou vrstvu (298a)
- neoprávněné nakládání s chráněnými volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami (§§ 299, 300)
- poškození chráněných částí přírody (§ 301)
- týrání zvířat a zanedbání péče o zvíře z nedbalosti (§ 302, 303)
- pytláctví (§ 304)
- chov zvířat v nevhodných podmínkách (§ 302a)
- neoprávněná výroba, držení a jiné nakládání s léčivy a jinými látkami ovlivňujícími užitek hospodářských zvířat (§ 305)
- šíření nakažlivé nemoci zvířat (§ 306)
- šíření nakažlivé nemoci a škůdce užitkových rostlin (§ 307)

PŘÍKLAD

Dne 4.5. 2006 okolo 17.00 hodiny občan J.K. přijel ve svém autě do lokality zvané Sokolí vrch. Pěšky přešel v horském terénu ke stromu, kde hnízdil sokol stěhovavý (*Falco peregrinus*). Vyšplhal se na strom k hnízdu, ve kterém se nacházela dvě mláďata sokola. Přestože patří tento druh ke kriticky ohroženým živočichům a je celoročně chráněný, vzal z hnízda a odnesl s sebou starší a silnější mládě.

Při nasedání do auta byl zadržen pracovníky Správy Chráněné krajinné oblasti a předán Policii ČR. Při projednávání svého činu se hájil tím, že mládě sokola neopatřil pro sebe, ale na objednávku známého chovatele.

Jak byste posoudili jeho jednání z hlediska vztahů odpovědnosti? O jaký druh odpovědnosti půjde v daném případě? Jaké důsledky by mělo, kdyby mládě uhynulo? Má tvrzení pachatele, kterým se hájil, význam jako polehčující okolnost?

ZOPK § 87 ; TZ 293 v 299 v 301 v 302 v 304? ; ZEÚ?

Trestně právní odpovědnost příklad

Na území národního parku narazil strážce přírody při pravidelné kontrole na dvojici mladíků, kteří v podnapilém stavu pálili zapalovačem, šlapali a kopali do několika desítek jedinců skokana hnědého, přičemž následkem tohoto jednání většina z těchto skokanů uhynula. Skokani hnědí, kteří jsou zvláště chránění živočichové, se snažili migrovat přes silnici z louky do blízké tůně.

Strážce přírody mladíky vyzval, aby zanechali svého počínání a prokázali mu svoji totožnost, s tím, že zahájí blokové řízení o udělení pokuty za přestupek.

Mohlo by se jednat v daném případě o přestupek nebo o trestný čin a na základě kterých právních předpisů?

(TZ §§ 299 v 300 v 301 v 302 v 325?)(ZOPK § 87)(ZEÚ?)

VZTAH SPO k TPO

Přestupek - společensky škodlivý protiprávní čin, který je v zákoně za přestupek výslovně označen a který vykazuje znaky stanovené zákonem, **nejde-li o trestný čin.**

Právní úprava přestupků – **princip subsidiarity**

Naplní-li protiprávní jednání skutkovou podstatu trestného činu, trestní postih má přednost před přestupkem.... ALE (viz nálezy II.ÚS 1152/17)

VZTAH SPO K TPO

- Princip subsidiarity trestní represe („*ultima ratio*“)
- Formální pojetí trestných činů
- TPO vznikne v případě, kdy „*nepostačuje uplatnění odpovědnosti podle jiného právního předpisu*“.
- Materiální korektiv § 12 odst. 2
- Míra společenské škodlivosti TČ (diferenční kritérium)
 - odlišení trestných činů od přestupků
 - při naplnění tohoto kritéria musí dojít k upřednostnění trestního postihu, neboť odpovědnost za správní delikt je subsidiární
- Uplatněním deliktní odpovědnosti není dotčena možnost uplatnění občanskoprávních závazků z deliktů ani odpovědnost za ekologickou újmu

Vztah k řízení o správním deliktu

- Trestní stíhání nelze zahájit, a bylo-li již zahájeno, nelze v něm pokračovat, pokud dřívější řízení pro daný skutek proti stejné osobě skončilo pravomocným rozhodnutím o správním deliktu.
- Pokud bylo zahájeno trestní stíhání, vzniká překážka litispendence, tj. o daném skutku nemůže rovněž probíhat správní řízení.
- To však nebrání tomu, aby v takovém případě příslušný správní orgán přijal opatření nemající primárně sankční povahu, ale povahu preventivní či nápravnou.

PREVENCE V OBČANSKÉM ZÁKONÍKU (NOZ/OZ.č. 89/2012 Sb.)

§ 2900 OZ

- Vyžadují-li to okolnosti případu nebo zvyklosti soukromého života, je každý povinen počínat si při svém konání tak, aby nedošlo k nedůvodné újmě na svobodě, životě, zdraví nebo na vlastnictví jiného.

§ 1012 OZ

- Vlastník má právo se svým vlastnictvím v mezích právního řádu libovolně nakládat a jiné osoby z toho vyloučit. Vlastníku se zakazuje nad míru přiměřenou poměrům závažně rušit práva jiných osob, jakož i vykonávat takové činy, jejichž hlavním účelem je jiné osoby obtěžovat nebo poškodit.

NÁSLEDEK NEDODRŽENÍ PREVENCE - ZÁVAZKY Z DELIKTŮ a SOUSEDSKÉ ŽALOBY

Přírodní zdroje jako předmět vlastnických práv

Náhrada majetkové a nemajetkové újmy

- povinnost nahradit újmu
- způsob a rozsah náhrady

Sousedská práva (§ 1013 a násl.)

- negatorní žaloby na zdržení se obtěžování nad míru přiměřenou poměrům

Občanskoprávní odpovědnost

- Obecná podle OZ
- Zvláštní podle OZ (§ 2920 a násl.)
 - škoda z provozní činnosti
 - škoda způsobená provozem zvlášt' nebezpečným
 - škoda způsobená zvířetem aj.
- Zvláštní (podle předpisů práva životního prostředí)
 - z.č. 115/2000 Sb., o poskytování náhrad škod způsobených vybranými zvláště chráněnými živočichy
 - z.č. 254/2001 Sb., o vodách (§ 29/2)
 - z.č. 44/1988 Sb., horní zákon (§§ 36 a 37)

Náhrada újmy na ŽP dle zvláštních předpisů

Vztah zvláštních předpisů k OZ:

- nestanoví-li zvláštní předpisy jinak, použije se subsidiárně občanský zákoník

§ 3029/2 OZ :

- Nestanoví-li tento zákon (OZ) něco jiného, nejsou dotčena ustanovení právních předpisů z oboru práva veřejného, jakož i ustanovení jiných právních předpisů upravujících zvláštní soukromá práva.

Náhrada škody dle z.č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (NOZ)

Závazky z deliktů (§ 2894 a násl. NOZ)

§ 2910 - obecná odpovědnost za škodu

- subjektivní odpovědnost

§ 2924 - škoda z provozní činnosti

- objektivní odpovědnost
- možnost liberace

§ 2925 - škoda způsobená provozem zvlášt' nebezpečným

- objektivní odpovědnost
- „přísnější“, omezené důvody liberalizace

§ 2926 - škoda na nemovité věci

- objektivní odpovědnost

Způsob náhrady – primárně uvedením do předešlého stavu!

Náhrada škody

- **§ 2910 OZ:**

Škůdce, který vlastním zaviněním poruší povinnost stanovenou zákonem a zasáhne tak do absolutního práva poškozeného, nahradí poškozenému, co tím způsobil. Povinnost k náhradě vznikne i škůdci, který zasáhne do jiného práva poškozeného zaviněným porušením zákonné povinnosti stanovené na ochranu takového práva.

- Subjektivní odpovědnost za zaviněné jednání

- Domněnka nedbalosti (§ 2911 OZ)

- Způsobí-li škůdce poškozenému škodu porušením zákonné povinnosti, má se za to, že škodu zavinil z nedbalosti.

NOZ č. 89/2012 Sb.

§ 2924 Škoda z provozní činnosti

Kdo provozuje závod nebo jiné zařízení sloužící k výtěžné činnosti, nahradí škodu vzniklou z provozu, ať již byla způsobena vlastní provozní činností, věcí při ní použitou nebo vlivem činnosti na okolí.

Povinnosti se **zprostití**, prokáže-li, že vynaložil veškerou péči, kterou lze rozumně požadovat, aby ke škodě nedošlo.

Možnost liberace (zprostit se odpovědnosti)

NOZ č. 89/2012 Sb.

§ 2925 Škoda způsobená provozem zvlášt' nebezpečným

(1) Kdo provozuje závod nebo jiné zařízení zvláště nebezpečné, nahradí škodu způsobenou zdrojem zvýšeného nebezpečí; **provoz je zvlášt' nebezpečný**, nelze-li předem rozumně vyloučit možnost vzniku závažné škody ani při vynaložení řádné péče. Jinak se povinnosti **zproští**, prokáže-li, že škodu způsobila zevnější vyšší moc nebo že ji způsobilo vlastní jednání poškozeného nebo neodvratitelné jednání třetí osoby; ujednají-li se další důvody zproštění, nepřihlíží se k tomu.

(2) Je-li z okolností zřejmé, že provoz významně zvýšil nebezpečí vzniku škody, ačkoli lze důvodně poukázat i na jiné možné příčiny, soud zaváže provozovatele k náhradě škody v rozsahu, který odpovídá **pravděpodobnosti** způsobení škody provozem.

(3) Má se za to, že **provoz je zvláště nebezpečný**, pokud se provozuje továrním způsobem nebo pokud se při něm výbušná nebo podobně nebezpečná látka používá nebo se s ní nakládá.

Občanskoprávní odpovědnost

Náhrada škody:

- vrácení do původního stavu
- v penězích (škoda skutečná a ušlý zisk)

Pokud si škodu na svém majetku způsobí sám vlastník, odpovědnostní vztah nevzniká (náhradu za poškozené životní prostředí nelze uplatnit).

ZVLÁŠTNÍ ÚPRAVA ZÁVAZKŮ Z DELIKTŮ VE VEŘEJNÉM PRÁVU

- **zák. č. 254/2001 Sb., o vodách (vodní zákon) § 29**
- **zák. č. 115/2000 Sb., o poskytování náhrad škod způsobených vybranými zvláště chráněnými živočichy**
- **zák. č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství (horní zákon)**
- **zák. č. 18/1997 Sb., o mírovém využívání ionizujícího záření (atomový zákon)**
- **zák. č. 449/2001 Sb., o myslivosti**
- **zák. č. 326/2004 Sb., o rostlinolékařské péči**

Vztah speciálních předpisů k občanskému zákoníku:

- **nestanoví-li zvláštní předpisy jinak, použije se subsidiárně občanský zákoník**

Zákon č. 115/2000 Sb. o náhradě škody způsobené zvláště chráněnými živočichy

Škoda způsobená **vybranými zvláště chráněnými živočichy:**

- *bobr evropský (Castor fiber L.),*
- *vydra říční (Lutra lutra L.),*
- *los evropský (Alces alces L.),*
- *medvěd hnědý (Ursus arctos L.),*
- *rys ostrovid (Lynx lynx L.),*
- *vlk (Canis lupus L.).*

Škoda způsobená kormoránem velkým v letech 2021, 2022 a 2023

Odpovědný subjekt - stát

- speciální preventivní povinnosti
- lhůty
- oznamovací povinnost

OZ - subsidiarita

Odpovědnost za škodu – příklad 1

V důsledku havárie na polním hořáku uniklo z petrochemického podniku takové množství znečišťujících látek do ovzduší, že to způsobilo rozsáhlé poškození lesních porostů v městečku Hory sv. Kateřiny. Posudte, zda obec, která je vlastníkem poškozených lesů, má nárok na náhradu škody, podle kterého ustanovení a v čem tato náhrada bude spočívat.

(OZ - § 2910 v 2924 v § 2925)?

Odovědnost za škodu – příklad 2

Ze Sigmý Lutín uniklo do životního prostředí ředidlo a bylo prokázáno, že v důsledku tohoto úniku došlo ke kontaminaci podzemních vod ve studnách občanů v nedaleké obci.

Jakým způsobem je Sigma Lutín v tomto případě nahradit lidem ztrátu, resp. znehodnocení pitné vody?

(§ 29 odst. 2 zákona o vodách č. 254/2001 Sb.)

PŘÍKLAD 2a

Majitel studny zjistí, že voda, jíž je oprávněn ze studny odebírat, je znečištěna a znehodnocena

- a) únikem ředidla z nedalekého podniku
- b) průsaky z hnojiště souseda

VZ § 29, 42, 125a písm.l)

NOZ?

PŘÍKLAD

V Beskydech se vyskytuje 4 členná smečka vlků.

Vlk je kriticky ohrožený druh. Občas strhne nějakou ovci ze stáda. Mají chovatelé ovcí nárok na náhradu škody, kterou jim způsobil vlk a vůči komu by jej měli uplatnit?

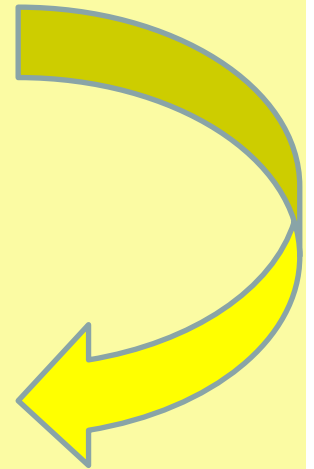
Z.č.115/2000 Sb.

Odpovědnost za ekologickou újmu

Ekologická újma - prameny:

- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/35/ES o odpovědnosti za životní prostředí v souvislosti s prevencí a nápravou škod na životním prostředí,
- Z.č. 17/1992 Sb., o životním prostředí
- **Z.č. 167/2008 Sb., o předcházení ekologické újmě a o její nápravě**

Odpořvednost za ekologickou ůjmu

Prováděcí předpisy zákouu ř. 167/2008 Sb., :

- ❖ Vyhláška ř. 17/2009 Sb., o zjišťování a nápravě ekologické ůjmy na půdě
- ❖ Nařizení vlády ř. 295/2011 Sb., o způsobu hodnocení rizik ekologické ůjmy a bliřších podmínkách finančního zajištění
 - ❖ postup při vyplňování přílohy ř. 1 k nařizení vlády ř. 295/2011 Sb. upravuje Metodický pokyn ZP06/2012 odboru environmentálních rizik a ekologických škod Ministerstva životního prostředí pro provádění základního hodnocení rizika ekologické ůjmy o způsobu hodnocení rizik ekologické ůjmy a bliřších podmínkách finančního zajištění

Odpořvednost za ekologickou ůjmu

(Z.ř. 17/1992 Sb., o ůivotnřm prostředř)

Ekologickř ůjma (§ 10 a 27):

- ztrřta nebo oslabenř přirozenřch funkcř ekosystemř, vznikajřcř pořkozenřm jejich sloůek nebo naruřenřm vnitřnřch vazeb a procesř v dřsledku lidskř činnosti.
- **obecnř ustanovenř, přednost mř zvlřřtnř prřvnř ůprava v z.ř. 167/2008 Sb.!**

Odpořvédnost za ekologickou újmu podle z.ř. 167/2008

Ekologickou újmu se rozumí nepřiznivá měřitelná změna přírodního zdroje nebo měřitelné zhoršení jeho funkcí, která se může projevit přímo nebo nepřímó; **jedná se o změnu na**

- 1. chráněných druhích volně žijících živočichů či planě rostoucích rostlin nebo přírodních stanovištích**, která má závažné nepřiznivé účinky na dosahování nebo udržování příznivého stavu ochrany takových druhů nebo stanovišt', s výjimkou nepřiznivých účinků vyplývajících z jednání provozovatele, k němuž byl oprávněn podle § 5b, 45i a 56 zákona o ochraně přírody a krajiny; kritéria pro posouzení významu účinků na dosahování nebo udržení příznivého stavu ochrany chráněných druhů a přírodních stanovišt' jsou stanovena v příloze č. 3 k tomuto zákonu,
- 2. podzemních nebo povrchových vodách** včetně přírodních léčivých zdrojů a zdrojů přírodních minerálních vod, která má závažný nepřiznivý účinek na ekologický, chemický nebo množstevní stav vody nebo na její ekologický potenciál, s výjimkou nepřiznivých účinků v případech stanovených podle § 23a odst. 4 a 7 vodního zákona, nebo
- 3. půdě** znečištěním, jež představuje závažné riziko nepřiznivéu vlivu na lidské zdraví v důsledku přímého nebo nepřímého zavedení látek, přípravků, organismů nebo mikroorganismů na zemský povrch nebo pod něj,

Odpovědnost za ekologickou újmu podle z.č. 167/2008

- A. Odpovědnost **provozovatelů činností uvedených v příloze I** - objektivní za výsledek v podobě ekologické újmy nebo její hrozby (i bez porušení právních povinností)

- B. Odpovědnost provozovatelů **jiných činností, které jsou vykonávány v rozporu s právními předpisy, za škodu na zvláště chráněných druzích a jejich stanovištích**

Negativní vymezení věcné a časové působnosti

Odpořvednost za ekologickou ůjmu podle z.ř. 167/2008

- Princip prevence
- Princip zneřišř'ovatel platí
- Princip naturální restituce
- Princip ůčasti veřejnosti

Odpovědnost za ekologickou újmu podle z.č. 167/2008

Princip prevence:

- Povinnost provozovatele provádět **preventivní opatření** i v případě, že ke škodám na životním prostředí dosud nedošlo, ale existuje bezprostřední hrozba takových škod
- Povinnost informovat příslušný úřad
- Povinnost přijmout **nápravná opatření za účelem omezení dalších škod**
- Povinnost vypracovat návrh nápravných opatření podle přílohy k zákonu a předložit jej příslušnému orgánu ke schválení
- Povinnost provést nápravná opatření uložená příslušným orgánem
- Finanční zajištění (§ 14/3 – výjimky)
- Hodnocení rizik činností v příloze č. 1

Odpovědnost za ekologickou újmu podle z.č. 167/2008

Princip znečišťovatel platí:

- náklady potřebné na předcházení ekologické újmě nebo na její nápravu,
- náklady na zjištění a posouzení ekologické újmy, posouzení vzniku její bezprostřední hrozby,
- náklady na řízení,
- náklady na provedení preventivních nebo nápravných opatření nebo jejich vymáhání od provozovatele,
- náklady na sběr dat, na sledování a kontrolu
- další náklady související s předcházením ekologické újmě nebo s její nápravou.

Výjimky z povinnosti provozovatele hradit náklady (§12)

Odpořvednost za ekologickou ůjmu podle z.ř. 167/2008

Princip naturální restituce:

- upřednostnění nápravných opatření před peněžními kompenzacemi
- obnovení stavu nebo nahrazení životního prostředí

Vazba na složkové předpisy

Odpořvédnost za ekologickou újmu podle z.ř. 167/2008

Řízení o uložení preventivních nebo nápravných opatření

❖ Na žádost

a) fyzické nebo právnické osoby, která je ekologickou újmu dotčena nebo u níž je takové dotčení pravděpodobné, nebo

b) právnické osoby soukromého práva, jejímž předmětem činnosti je podle zakladatelského právního jednání ochrana životního prostředí a jejíž hlavní činností není podnikání nebo jiná výdělečná činnost.

❖ Z moci úřední

Oznámení o zahájení řízení příslušný orgán zveřejní na portálu veřejné správy a neprodleně o něm informuje správní orgán příslušný rozhodovat o opatřeních podle zvláštních předpisů.

Účast dotčených orgánů (DOSS)

Řízení není možno zastavit na základě zpětvzetí žádosti!

Odповідність за екологічною шкодою згідно з.ч. 167/2008

Принцип участі громадян

- **доступ до інформації**

- юридичні особи, яких предметом діяльності є захист довкілля, можуть вимагати, щоб їм було повідомлено про кожне розпочате рішення про вжиття заходів

- **участь у процесі прийняття рішень**

- фізичні або юридичні особи, які є екологічною шкодою торкнуті або у яких є таке торкнутість імовірно
- юридичні особи, яких предметом діяльності є захист довкілля (і без подання запитання)

POUŽITÉ A DOPORUČENÉ ZDROJE

- I. Jančářová a kol.: Odpovědnost v právu životního prostředí – současný stav a perspektivy, Masarykova univerzita, 2013, Brno
- V. Vomáčka: Správněprávní a trestněprávní odpovědnost v právu životního prostředí, Podzim 2019, IS MUNI
- V. Vomáčka: Požadavky práva EU na účinné trestání v ochraně ŽP, in České právo životního prostředí 3/2019, s. 136-152
- I. Jančářová: Právo životního prostředí pro bakaláře, Masarykova univerzita Brno 2019
- I. Průchová: Odpovědnost v PŽP II, Podzim 2020, IS MUNI